

ศิริณา จิตต์จรัส และคณะ. (2550). การพัฒนานวัตกรรมสำหรับการเผยแพร่ความรู้ด้านประชากร
สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตของคนไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
เมืองมรดกโลก : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตของคนไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) จัดทำสารสนเทศองค์ความรู้ด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) พัฒนานวัตกรรมสำหรับเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมรดกโลก เป็นการศึกษาจากฐานข้อมูลด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม คุณภาพชีวิต และแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาเลือกพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจง ใน 7 อำเภอ จำนวน 22 แหล่งท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบศึกษาเอกสาร ซิติ และแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจากภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 23 คน และจัดทำนวัตกรรมในรูปแบบของคู่มือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ประเมินผลนวัตกรรมที่จัดทำขึ้นโดยใช้แบบสอบถาม นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป จำนวน 46 คน

ผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ความรู้ด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตของคนไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.1 ด้านประชากร พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2539 - 2548 จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 8.68 โดยอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา และพบว่า การเกิด การตาย การย้ายเข้า และความหนาแน่น เพิ่มขึ้น ส่วนการย้ายออกลดลง และมีสัดส่วนของจำนวนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น

1.2 ด้านสังคม พบว่า ในอดีตจะเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ และมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย แต่ในปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยว ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติและการรวมกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมของคนในสังคมลดน้อยลง

1.3 ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รองลงมา คือ ทำนา ข้าว ไร่ ทำไร่ และค้าขาย ในช่วงปี พ.ศ. 2539 - 2547 ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 31.68 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.00 และมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 11.46

1.4 ด้านวัฒนธรรม พบว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสถานที่ท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตคนไทย ถึงเกือบครึ่ง รองลงมา ได้แก่ ทางธรรมชาติ และทางประวัติศาสตร์

1.5 ด้านคุณภาพชีวิต พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2548 จำนวนอุบัติเหตุ จำนวนคนตาย และจำนวนผู้บาดเจ็บ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ในช่วง ปี พ.ศ. 2546 - 2548 โรคมะเร็ง เป็นสาเหตุทำให้เสียชีวิตมากเป็นอันดับแรก และพบว่า มีคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ เพิ่มขึ้น ส่วนคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ และคดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ ลดลง

2. การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1 ด้านประชากร พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2539 - 2548 มีผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 80.86 และพบว่า ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เป็นคนไทย มีอายุ 25 - 34 ปี โดยสัดส่วนของผู้เยี่ยมชมเป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน จำนวนครั้งของการเดินทางมากที่สุด คือ 1 ครั้งในรอบปี มีระยะเวลาของการพักผ่อนโดยเฉลี่ย 2.19 วัน โดยผู้เยี่ยมชมชาวต่างประเทศจะพักผ่อนโดยเฉลี่ยมากกว่าคนไทย

2.2 ด้านสังคม พบว่า ผู้เยี่ยมชมที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยในพื้นที่ภาคกลาง เป็นผู้ที่มาเยี่ยมชมมากที่สุด ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในเอเชีย โดยผู้เยี่ยมชมมีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมเดินทาง คือ เป็นกลุ่มเพื่อนและมีวัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน

2.3 ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2548 กลุ่มผู้มาเยือนมีอาชีพพนักงานและลูกจ้างมากที่สุด และพบว่า กลุ่มคนที่ไม่มีรายได้เป็นกลุ่มที่เข้ามาเยี่ยมชมมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เยี่ยมชมมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเฉลี่ย 1,262.24 บาท ต่อคนต่อวัน โดยใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอาหารและเครื่องดื่มมากที่สุด

2.4 ด้านวัฒนธรรม พบว่า ผู้เยี่ยมชม นิยมมาเที่ยววัดต่าง ๆ มากเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ พระราชวังบางปะอิน

2.5 ด้านคุณภาพชีวิต จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า ในช่วงเวลาสิบปีที่ผ่านมา หรือตั้งแต่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น กล่าวคือ ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย การคมนาคม มีความสะดวกสบายขึ้นกว่าเก่า คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีงานทำ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินดีขึ้นกว่าเดิม

3. การพัฒนาวัฒนธรรมสำหรับเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมรดกโลก พบว่า คุณภาพนวัตกรรมการจัดทำอยู่ในระดับดี